

Emilia Tanner

Taideyliopiston Kuvataideakatemia

Taidegrafiikan opetusalue

Kuvataiteen maisterin opinnäytteen kirjallinen osa

Palautuspäivämäärä: 12.10.2021

Taiteellisen osan ohjaaja: Antti Oikarinen

Kirjallisen osan ohjaaja: Elina Saloranta

Tarkastajat: Leena Kuumola, Janna Syvänoja

Tiivistelmä

Kuvataiteen maisterin opinnäytteeni koostuu taiteellisesta ja kirjallisesta osasta. Opinnäytteeni taiteellinen osa pitää sisällään *Kuvan Kevät 2020* -ryhmänäyttelyssä (10.10.–8.11.2020) esillä olleen teoskokonaisuuden sekä yksityisnäyttelyni *Elsewhere* teokset Project Room -galleriassa (19.2.–7.3.2021). Opinnäytteeni kirjallisessa osassa avaan teosteni taustalla olleita ajatuksia, taiteellisen työskentelyni ohessa lukemaani materiaalia sekä itselleni merkityksellisiä taiteilijoita ja heidän teoksiaan. Kirjallinen osa pitää sisällään myös teosteni dokumentaation.

Opinnäytteeni taiteellisen osan kaksi teoskokonaisuutta koostuivat pääasias-
sa paperipohjaisista teoksista ja installaatiosta. Käytin työskentelyssäni laser-
leikkurin valoa, jolla käsittelin paperiarkkeja eri tavoin. Minua kiinnosti ennen
kaikkea valo, ja sen avulla jäljen jättäminen. Valolla työskentely vei minut myös
näkemiseen ja katsomiseen liittyvien kysymysten äärelle sekä eri etäisyyksien
havainnointiin. Materiaalina käyttämäni paperin kautta käsittelen ajan kulkua ja
väliaikaisuutta.

Tässä opinnäytteen kirjallisessa osassa avaan taiteellisen työskentelyni eri vai-
heita ja kahden näyttelyni rakentumista. Esittelen esillä olleet teokset ja käyn
läpi niiden asettumista näyttelytilaan. Samalla pohdin valon parissa työskente-
lyä sekä jäljen jättämistä materiaalia poistamalla. Kiinnitän huomiota käyttämäni
paperin kykyyn tallentaa eri prosesseja ja tapahtumia. Käsittelen opinnäytteeni
aikana nousseita ajatuksia havaintomme rajallisuudesta ja tuon ilmi aiheeseen
liittyvää lukemaani kirjallista materiaalia.

Sisällysluettelo	
1 Johdanto	6
2 Kuvan Kevät	9
2.1 Teoksista	14
2.1.1 Kolme aurinkoa	14
2.1.2 Untitled	22
2.1.3 Luonnoskirja	28
2.1.4 Katoava	36
3 Elsewhere - Project Room	42
3.1 Teoksista	46
3.1.1 Hämärästä	56
3.1.2 Shadows, Circles	63
4 Yhä lähemmäs	72
5 Lopuksi	77
Lähteet ja kirjallisuus	80
Kuvaluettelo	82
Kiitokset	85

JOHDANTO

Olen tehnyt pitkään teoksia, joissa olen kuluttanut tai rikkonut käsittelemääni materiaalia. Olen jättänyt työstämälleni pinnalle jälkeä ilman, että olen lisännyt sille jotain, ennemminkin olen ottanut materiaalia pois. Teokset ovat sisältäneet ajatuksen niiden tuhoutumisesta, muuttumisesta ja katoamisesta. Väliaikaisuus ja aika ovatkin teemoja, jotka esiintyvät usein teoksissani. Materiaalina käyttämäni paperi tummuu ja hajoaa hitaasti ajan myötä. Muistan kaikkien painotuotteiden, sanomalehtien, asiakirjojen ja arkemme dokumenttien olemassaolon ajallisuuden – sen, kuinka jonain päivänä ne, kuten mekin, lakkaavat olemasta.

Paperi kiehtoo minua monesta syystä. Sen näennäisesti kaksiulotteinen pinta tarjoaa minulle alustan, jolle vedostaa, piirtää tai kirjoittaa ja sen kautta olen voinut peilata omia ajatuksiani. Olen miettinyt paperin historiaa ja olemusta sekä sen merkitystä minulle. Paperiarkki ei välttämättä ole ainoastaan alusta jollekin uudelle, vaan pitää sisällään jo kaiken. Paperin kahden puolen välinen näkymätön vetää minua puoleensa.

Ennen Kuvan Kevät -näyttelyä työskentelin auringon valolla kellastuttaen paperia hitaasti. Paperiarkit olivat usein tavallista käyttöpaperyä,¹ ja tummuivat niistä kohdin, mihin valo osui. Samaan aikaan aloitin työskentelyn koulun laserleikkurilla, jossa laitteen valonsäde oli mahdollista asettaa polttamaan materiaalia. Minua kiinnosti ennen kaikkea laserin valo, joka kellasti ja poltti pintaa samankaltaisesti kuin aurinko. Työskentelyni laitteen valolla tuntui jatkumolta auringon valolla työskentelylle.

¹ Käyttämäni paperit olivat sanomalehtipaperyä sekä makulatuuri-paperyä, joka on taidegraafiikassa usein käytettävää suojapaperyä. Kyseiset puukuitupaperit eivät ole happovapaata, minkä vuoksi materiaali kelahtuu ja haurastuu ajan myötä.

Olen tarkkaillut muuttuvaa ja häviävää, välillä takaisin palaavaa valoa, olen seurannut sitä katseellani. Minut ympäröivä muuttuu niin huomaamattomasti, etten aina havaitse sitä. Olen seurannut valon kulkua ympärilläni – olen tarkkaillut sen liikettä, nopeaa, hidastuvaa ja välillä tuskin näkyvää muutosta. Olen katsonut valon jättämiä jälkiä, jotka muistuttavat maahan langenneista valonsäteistä, kuluneesta ajasta. Aineeton valo koskettaa ympäröivää materiaa merkiten siihen reittejään.

Minua kiinnostaa se, miten me havainnoimme todellisuutta, meidät ympäröivää. Kuinka paljon jää huomaamatta ja näkemättä.

Sulkiessani silmäni ja avatessani ne uudestaan kaikki ympärilläni on muuttunut. Minut ympäröivä muuttuu niin huomaamattomasti, etten havaitse sitä. Mitä kauemmin katson, sitä enemmän näkemäni on poissa. Mietin heijastumia, valon liikettä pilvien läpi, etenemistä näkemilläni pinnoilla, lyhyitä katoavia hetkiä. Valo on myös edellytys näkemiselleni.

Päivän ja yön, valon ja pimeyden välinen rytmi, sykli, tuntuu itsestäänselvyydeltä, itseään toistavalta tapahtumalta, johon lakkaan nopeasti kiinnittämästä huomiota. Joka aamu aurinko nousee ja myöhemmin iltaa kohti katoaa. Uudestaan, toistuen, kadoten, ilmestyen. Pimeys on valon poissaoloa ja auringon noustessa sen valo täyttää huoneeni läpikotaisin. Auringonvalon ilmestyminen aina uudestaan sekä sen katoaminen määrittää tapaani laskea aikaa, tapaani olla ja ajatella. En myöskään olisi olemassa ilman aurinkoa. Valon palatessa taas huomenna unohdan, ettei aurinko nouse eikä laske. Aurinko pysyy paikoillaan.

KUVAN KEVÄT

Lopputyönäyttelyimme siirtyi keväältä syksylle pandemian vuoksi. Kuvan Kevät -näyttely järjestettiin 10.10.–8.11.2020. Oma osuuteni oli esillä Project Room -galleriassa, minkä lisäksi valmistuvien opiskelijoiden töitä oli esillä Exhibition Laboratoryssä sekä vieressä olleessa Lisätilassa. Project Roomin näyttelytilassa teoksia oli esillä kuudelta eri henkilöltä, joiden teoskokonaisuudet asettuivat gallerian eri osiin.

Teokseni olivat Project Roomin keskiosassa, joka alkoi vasemmalta etutilan ikkunoiden läheisyydestä ja jatkui pidemmälle kynnyksen yli kohti takatilaa gallerian keittiön läheisyyteen. Tila oli kiinnostava, sillä toisessa päässä oli päivänvaloa kun taas toisen pään valaistus muodostui enimmäkseen spottivaloista. Halusinkin miettiä teokset ensisijaisesti tilan ja valaistuksen kautta, ja valitsin näyttelyä varten tekemistäni töistä juuri ne, jotka mielestäni asettuivat luonnollisimmin juuri tähän tilaan.

Päättyseinän sijaan tilanjakajana oli harmaa verho. Project Roomissa oli tapahtunut aiemmin syksyllä vesivahinko, minkä vuoksi osa galleriasta pidettiin suljettuna ja eristettiin verholla. Oma teoskokonaisuuteni muuttui hieman tilan muututtua ja ajattelen lopulta olleen tärkeää jättää muutama teos odottamaan seuraavaa näyttelyä. Olin todella tyytyväinen tilaani, sillä koin rauhallisen kohdan sopivan teoksilleni.

TEOKSISTA

Kolme aurinkoa

Teoskokonaisuuteni koostui neljästä tilaan eri tavoin installoidusta työstä. Esillä olivat teokset *Kolme aurinkoa*, *Luonnoskirja*, *Katoava* sekä *Untitled*. Lisäksi kokonaisuuteen kuului näyttelyteksti, joka oli luettavissa Kuvan Kevään katalogista. Teosten nimeäminen sekä kirjoittaminen olivat tärkeitä vaiheita, joiden avulla toivoin voivani välittää katsojalle ajatuksen tai aavistuksen työn aiheista. Halusin tekstini olevan ennemmin johdattelevaa kuin yhteen johtopäätökseen pyrkivää.

Teoksistani katsoja näki ensimmäiseksi työn *Kolme aurinkoa*, joka koostui kolmesta seinälle ripustetusta samankokoisesta paperiarkista. Työt olivat kooltaan 64 cm x 64 cm, ja olin käsitellyt niiden keskiosan, reilusti pienemmän alueen kuin koko arkin, laserin valolla. Käsitelty alue muodosti arkilla tummemman, hieman kellertävän värisen neliön, joka toistui kaikissa kolmessa työssä. Kutsun laserilla työstöä laseretsaukseksi. Vaikka valolla käsittelemäni alueet olivat kaikissa kolmessa paperiarkissa samankokoiset ja -muotoiset, muodostui niiden sisälle erilaisia kuvioita, värialueita, jotka risteilivät tummempien ja vaaleampien sävyjen välillä.

Tehdessäni teosta *Kolme aurinkoa* vaakatasossa lepäävä paperiarkki reagoi polttavaan säteeseen välillä kohoillen ja laskeutuen, venyen ja liikkuen. Käsiteltyssä alueessa näkyi sävyeroja, jotka mukailivat tätä paperin liikettä. Alue, jolle halusin paperilla valon osuvan oli neliön muotoinen. Mitä lähemmäksi sädettyä paperi nousi, sitä tummemmaksi valo materiaalia poltti. Välillä arkki rikkoutui valon ollessa sille liian voimakas. Jokainen paperi reagoi tekoon eri tavalla muodostaen omanlaisensa kuvion. Valon järjestelmälliseen ja täsmälliseen työhön liittyi paperilla paljon sattumanvaraisuutta. Kaikki prosessissa tapahtunut tallentui pape-

riarkkiin, ja sitä voisi lukea "nauhoituksena" menneestä hetkestä.

Arkissa näkyvä valolla käsitelty alue muistutti minua rajatusta topografisesta kuvasta, suodatinpaperista ja ylhäältä kuvatusta vuoristosta. Valo oli kuluttanut, polttanut pos paperin ohutta pintaa tehden tuosta alueesta hyvin erilaisen verrattuna käsittelemättömään paperiin. Arkissa näkyvä kuviota ympäröivä tyhjä alue on jäänyt kuprulle, ja siitä pystyi näkemään, miten paperi oli liikkunut, kohoillut ja laskeutunut valon liikkuesssa paperin pinnalla.

Valo piirtää viivaa. Seuraan katseellani sen kulkua paperilla. Valon polttava säde jättää jäljen reitistään. Mietin aurinkoa, jonka ympäri kuljemme ja jonka valo on liikkeemme vuoksi jatkuvassa muutoksessa. Kuinka huomaamattomasti meidät ympäröiva valo katoaa ja ilmestyy aina uudestaan.

Aika, muutos, katoavaisuus. Valo poistaa kerros kerrokselta paperia, joka ei ole vielä rikki, mutta ei enää ehjä. Kosketuksemme ja ajatuksemme tallentava paperi on materiaali, joka ei kestä ikuisesti.

Haluan antaa aikaa asioille, jotka ensisilmäyksellä saattavat vaikuttaa merkityksettömiltä, mutta jotka kätkevät itseensa jotakin, mitä en ole aiemmin nähnyt. Voisinko löytää enemmän?

Katson valon muodostamaa piirustusta, sen viivaa. Valonsäde on jo kadonnut, mutta sen kulkema reitti on tallentunut paperiin.

Katalogitekstini Kuvan Kevät -näyttelystä

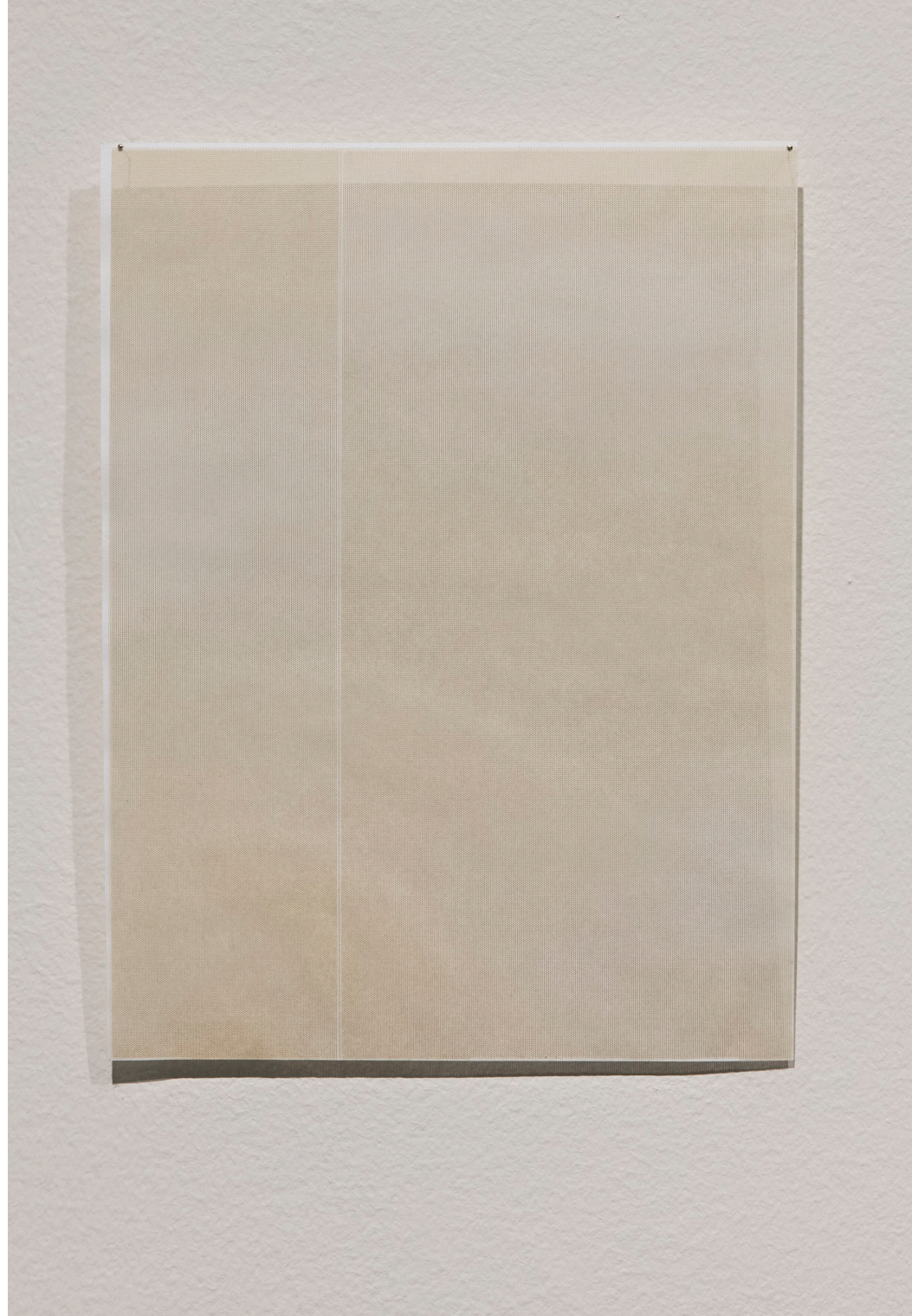
Untitled

Kuljettaessa galleriassa pidemmälle kohti verhoa valaistus muuttui keinovaloksi, mikä voimisti valon ja varjon eroa. Tilan perällä sijaitsi kaksi teostani, joista toinen, *Untitled*, oli ripustettu seinälle ohuilla ripustusneuloilla. Teos oli kooltaan 21 cm x 15 cm, ja se oli ripustettu katsomiskorkeudelle. Neulat, joilla työ oli kiinnitetty, jättivät teoksen ja seinän väliin muutaman sentin raon, jolloin paperiarkki näytti roikkuvan irrallaan ilmassa.

Katsoessa teosta aivan läheltä saattoi huomata sen koostuvan pienistä rei'istä, jotka tekivät pinnasta läpikuultavan; paperin läpi saattoi nähdä toiselle puolelle. Samalla arkki näytti kiiltelevän valon osuessa sen pintaan. Tehdessäni teosta huomasin, että oli mahdollista työstää paperia siten, että valonsäde poltti pois pienen pieniä pisteitä. Minua kiinnosti miten niinkin yksinkertaisella teolla kuin reiän tekemisellä saattoi muuttaa paperin koko olemuksen. Ottamalla jotain pois lisäsin jotain. Reiät ovat tyhjää tilaa, eivät oikeastaan mitään, mutta tärkeä, määrittävä, osa teosta.

Untitled -teoksessa näkyy ylhäältä alas kulkeva valkoinen viiva. Viivaa ympäröivä alue on poltettu valolla, ja sen vuoksi arkki on melkein kauttaaltaan tummempi. Valkoinen viiva on tauko valon kulussa, siinä kohdin säteen kulku oli paussilla. Paperi alkaa usein kohoilla ja liikehtiä voimakkaan valonsäteen alla, ja tämän arkin kohdalla nousi arkin yksi reuna ilmaan, minkä vuoksi jouduin pysäyttämään valon kulun hetkeksi. Laitettuani laitteen taas päälle oli tuo tauko tallentunut tyhjänä, käsittelemättömänä viivana arkin keskelle.

Työstäessäni *Untitled* -teosta valo kuori paperin kerrosta, poltti pois niin ohuen pinnan, että arkki tasapainoili rikki menemisen ja ehjänä pysymisen välillä. Nostaessani paperiarkin ja katsoessani sitä valoa vasten huomasin alueita, joista pystyin näkemään läpi. Valo täytti valolla pois kaiverretut kohdat paperista, ja koin

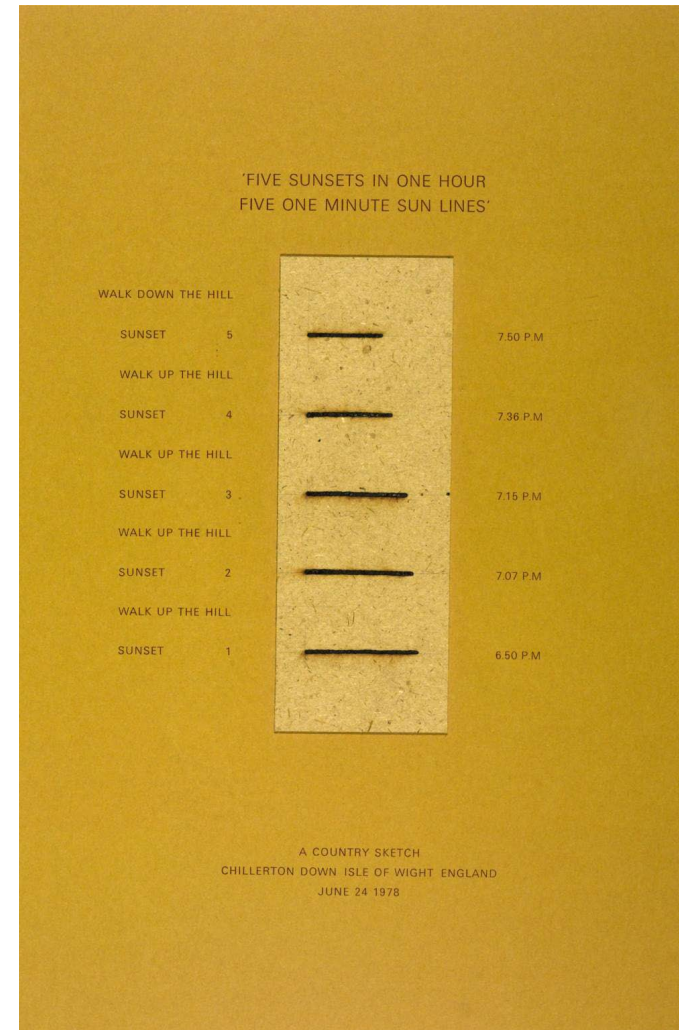
kiinnostavina ne alueet, joista pystyin näkemään paperiarkin toiselle puolelle.

Kolme aurinkoa -teoksessa, jossa laserin valo oli työstänyt arkkeja ohueksi, suodatinpaperia muistuttavaksi materiaaliksi, valo läpäisi paperia hienovaraisemmin. Kuitenkin paperista poistettu kerros teki tuosta kohdasta ohuemman ja valolle sekä sen muutoksille alttiimman alueen. Teoskokonaisuutta tehdessäni minua kiinnosti, millaisia mahdollisuuksia työstetyillä arkeilla olisi tilassa, jossa olisi oma valonlähteensä. Kuinka valo läpäisisi teokset, ja miten silmä tarkentaisi paperin pintaan ja samalla sen taakse?

Taiteilija Roger Ackling (1947–2014) työskenteli auringon valon ja suurennuslasin avulla. Tämän lisäksi hän käytti teoksissaan löytämäänsä puutavaraa. Löysin Acklingin ja hänen teoksensa työskenneltäni itse jo useamman vuoden laserin sekä auringon valon parissa. Acklingista on tullut minulle tärkeä taiteilija, jonka ajattelun ja teokset koen todella merkityksellisinä. Ackling on sanoissaan painottanut pienen mittakaavan tärkeyttä, kannustaen opiskelijoita tekemään teoksia, jotka sopisivat koon puolesta taskuun tai pöytälaatikkoon. On äärimmäisen kiinnostava ajatus keskittyä työskentelyssä johonkin pieneen, ehkä mukana kuljetettavaan, johonkin, joka mahtuisi tarvittaessa vetolaatikkoon. Ehkäpä hänen kykynsä työskennellä pienellä alueella ja samalla työskennellä suurimmalla mittakaavalla, auringon valolla, kosketi myös minua.

Roger Acklingin teos *Five Sunsets in One Hour*² koostuu viidestä auringon valolla poltetusta tummasta viivasta. Ackling toteutti teoksen suurennuslasin ja auringon valon avulla. Työssä näkyvät viivat ovat ”auringonlaskuja”, joita hän tallensi kiivetessään mäkeä ylöspäin. Auringon kadotessa mäen taakse Ackling nousi ylemmäs ja ”nauhoitti” seuraavan auringonlaskun siltä kohdalta, missä silloin oli.

² Roger Ackling itse kutsui teosta nimellä *Country Sketch* liittääkseen työhön jotain välitöntä ja epävirallista.

Roger Ackling, *Five Sunsets in One Hour*, 1978, suurennuslasin ja auringon valon avulla poltetut jäljet

Luonnoskirja

Teokseni *Luonnoskirja* on käsin sidottu taiteilijakirja, joka koostuu valolla poltetuista ja käsitellyistä sivuista. Kuvan Kevät -näyttelyssä teos oli asetettu pöydän päälle ja avattu valitun aukeaman kohdalta. Kirja oli esillä ilman, että sitä pääsi tilassa selaamaan tai koskemaan.

Opiskelen taidegrafiikan opetusalueella, ja minulle on ollut merkityksellistä ymmärtää taidegrafiikan historia tiedon ja informaation välittäjänä. Taiteellisessa työskentelyssäni toistuu usein ajatus kirjasta, sen muodosta ja ominaisuuksista. Käytin Kuvan Kevät -näyttelyssä esillä olleiden teosten materiaalina kirjansidon-tapaperia, josta teos *Luonnoskirjakin* on sidottu. Kyseisen paperin kytkös kirjan-sidontaan ja kirjoihin on minulle tärkeää.

Halusin sitoa mahdollisimman paksun kirjan, joka kuitenkin mahtuisi vielä leikat-tavaksi ja tasoitettavaksi paperileikkuriin. Minulle oli tärkeää sitoa kirja ensin ja vasta sen jälkeen alkaa piirtämään siihen laserin valolla. Näin kirja etenisi ajalli-sesti samoin kuin oma työskentelyni ja näyttäisi kaikki siihen jättämäni jäljet, vir-heetkin. Käytin sivujen laserointiin, valolla polttamiseen, paljon aikaa seitsemän kuukauden aikajanalla. Etenin kirjassa niin pitkälle kuin ehdin ennen näyttelyn avautumista. Minulle sivut ovat kokoelma hetkessä syntyneitä ajatuksia, piirroksia ja kokeiluita. Ajattelen työskentelyssä käyttämäni ajan pakkautuneen kirjan sivuihin, olevan osa teosta. Kirjan muodossa minua kiehtoi ajatus siitä, miten paperiarkin, sivun, molemmat puolet mielletään samanarvoisiksi. Esimerkiksi tai-degrafiikan vedos tai piirustus on usein esillä kuvapuoli katsojaa kohti ja arkin toisen puolen ajatellaan olevan nurja puoli. Työskennellessäni minulle oli merki-tyksellistä käsitellä teoksen sivuja kauttaaltaan, jolloin sivun toisen puolen jälki yhdistyi aiempaan, paperin läpi kuultavaan jälkeen.

Myös tavallisen kirjan eri aikatasot kiehtovat minua. Miten yhtä aikaa on olemas-sa kerronnan sisällään pitämä, alusta loppuun etenevä kronologinen aika, luki-essa koettu tarinallinen aika sekä kirjan sivuja käännettäessä kulkeva aika. Kaikki tasot ovat olemassa rinnakkain, ja samalla sivujen eri puolet pitävät sisällään eri aikaa. Teos *Luonnoskirja* koostuu valolla poltetuista ja piirretyistä alueista eikä sisältänyt tekstiä, mutta sivuihin eri päivinä ja kuukausina tehdyt jäljet etenivät kronologisesti työskentelyni aikana ja yhdistyivät keskenään selaillessani kirjaa aukeamasta toiseen. Teoksen parissa viettämäni aika tallentui sivuihin merkin-töinä ja jälkinä.

Näyttelykävijä näki vain yhden aukeaman kirjan ollessa esillä siten, ettei kirjaa päässyt selailemaan. Itselleni ajatus aukeaman alla piilossa olevasta tuntui kiehto-valta. Objektina kirja ylipäättään pitää kaiken piilossa, suljettujen kansien alla. Samaan aikaan kirjan sisällä oleva on tavallaan aina myös jossain näkymättömis-sä, saavuttamattomissa, lukijan mielessä.

Luonnoskirja koostuu osin myös tyhjästä paperista. Minulle ei lopulta ollut tär-keää työstää kirjan jokaista sivua, vaan katsoa kuinka pitkälle etenisin. Tahdoin nähdä mitä työskentelylleni tapahtuisi saman rutiinin toistuessa yhä uudestaan. Tyhjät, loppumattomilta tuntuvat sivut muistuttavat minua myös niiden sisältä-mästä mahdollisuudesta, siitä, mitä voisi olla.

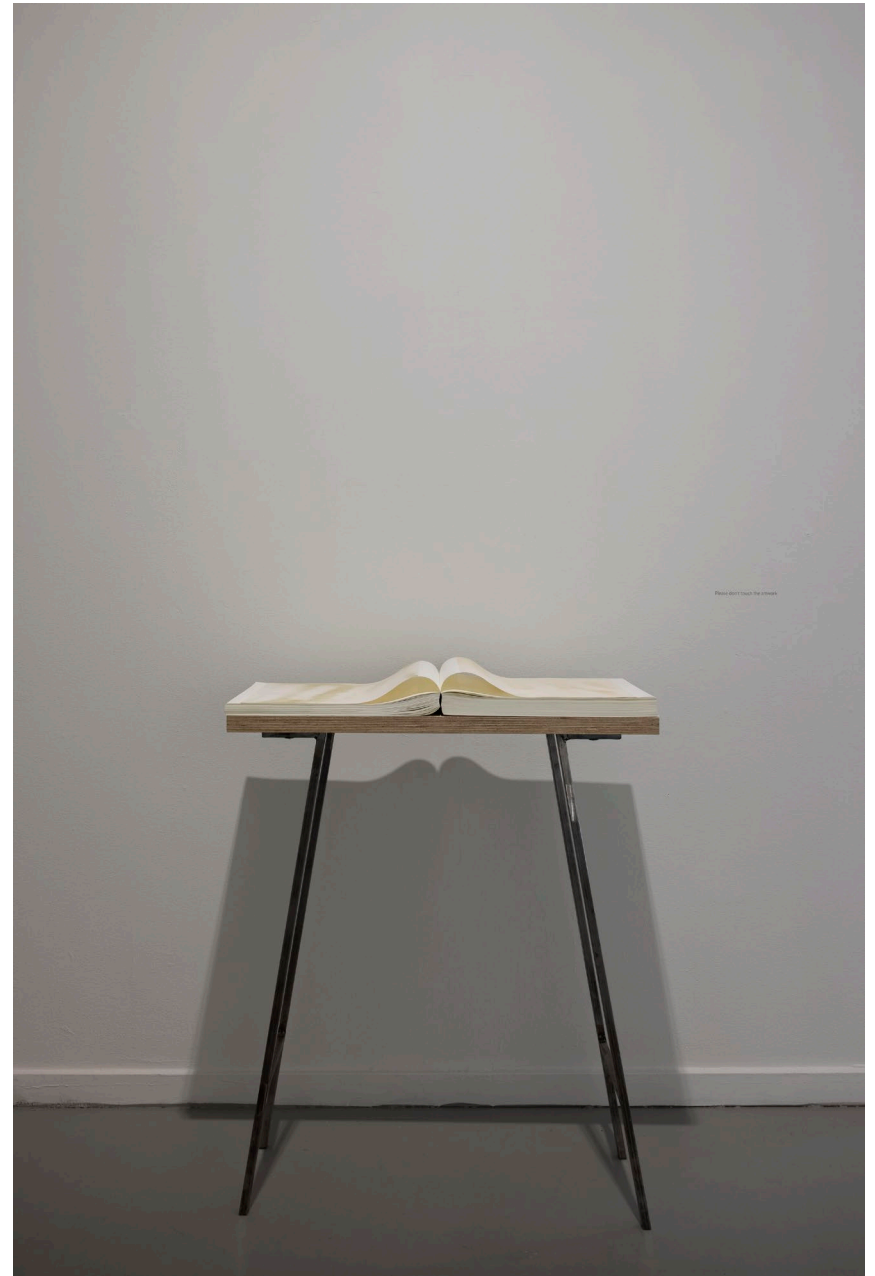
Kirjailija Jorge Luis Borges (1899–1986) käsittelee teksteissään usein ajatusta äärettömästä ja loppumattomasta. Novellikokoelmassa *Hiekkakirja* (2003) esi-tellään kirja, jonka sivumäärä on ääretön, sillä kirjassa ei ole ensimmäistä eikä viimeistä sivua. Selailtaessa sivut tuntuvat vain lisääntyvän eikä samaa sivua ole mahdollista nähdä enää koskaan. Kirja on nimetty Hiekkakirjaksi, koska sillä – kuten hiekkallakaan – ei ole loppua.

Borgesin novellin loppumattomat sivut muistuttavat minua siitä, ettemme

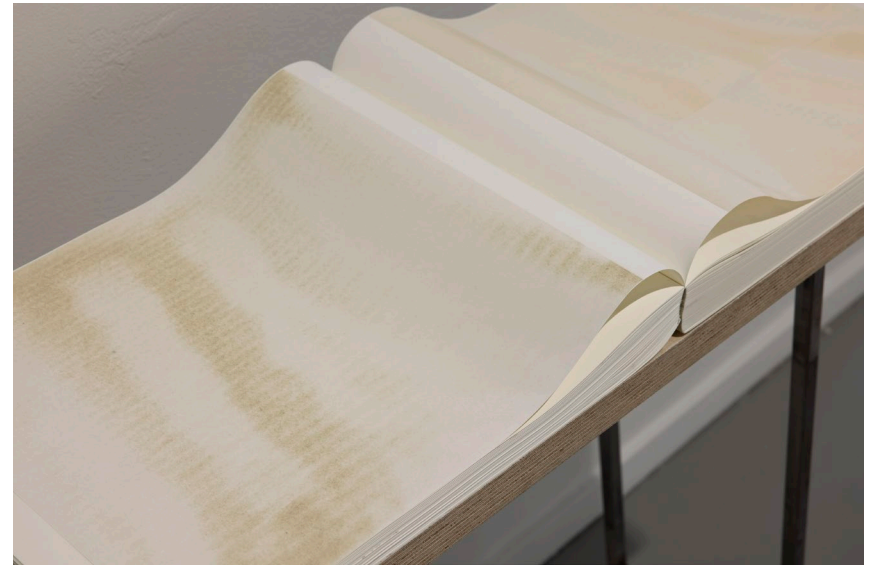
koskaan tavoita kaikkea. Tuntuu, että näemme vain yksittäisiä fragmentteja, palasia. Ajattelen tekstejä, jo kadonneita sekä olemassa olevia. Kuinka paljon meiltä on jäänyt näkemättä? Entä kenen sanat kirjoitetaan ylös ja kenen jätetään huomiotta?

Borgesin toisessa novellissa *Baabelin kirjasto* (1966) kerrotaan kirjastosta, joka sisältää kaikki mahdolliset kirjat ja joka on ääretön. Kirjastoa voidaan tekstin mukaan kutsua myös maailmankaikkeudeksi.³ Tarinassa kirjaston sisältämien tekstien valtavaan määrään reagoidaan siten, että epäjärjestykseen yritetään luoda järjestystä, kuitenkin siinä onnistumatta. Halu jäsentää maailmaa, todellisuutta, on yritystä tehdä siitä järkevämpi paikka, luoda jonkinlaiset raamit, joihin nojata. Minua kiinnostaa Jorge Luis Borgesin teksteissä erityisesti se, ettei hän kirjoita kohti selkeästi rakennettua johtopäätöstä vaan tuo ilmi kaiken monimutkaisuuden. Ajatus, ettei ole mahdollista ymmärtää, nähdä tai selittää kaikkea, että olemassaolomme linkittyy epätietoisuuteen, laajaan kaaokseen ja sattumaan, tuntuu lohdulliselta.

³ Borges 1966, 101.

Katoava

Teos Katoava koostuu valkoiseksi maalatusta puisesta tasosta, jonka yläosan syvennyksessä lepää 36 cm x 46 cm kokoinen paperiarkki. Arkin ja tason yläosan välissä on heijastamaton lasi, joka suojaa teosta – näin katsoja pääsi kumartumaan niin lähelle paperiarkkia kuin mahdollista.

Teos syntyi sattumalta. Työskentelin kevään ja syksyn ennen Kuvan Kevät -näyttelyä laserin valon parissa, tehden töitä välillä suunnitellummin ja välillä keuhellisemmin. Kerran työskennellessäni normaaliin tapaan säädin valonsäteen huomaamattani tavallista voimakkaammaksi, jolloin valonsäde ei ainoastaan kuorinut ohutta kerrosta vaan pureutui syvemmälle, hajottaen arkkiä niin että siitä irtosi pieniä, palaneita paperihiukkasia. Katsoin miten valo poisti ja rikkoi arkkiä, ja olin samalla lumoutunut jäljelle jäädyistä jäljellä. Paperin reuna kohosi, se oli juuri ja juuri koossa ennen totaalista rikkoutumistaan.

Valo, joka kuluttaa yleensä hitaasti ja huomaamattomasti, eteni nyt todella nopeasti, voimalla, ja tuntui kuin tuohon hetkeen olisi pakkaantunut keskittyn valonsäteen lisäksi aikaa, joka yleensä ympäröi meitä vaivihkaa. Valon osin tuhoama arkki muistutti minua meistä riippumattomasta ajasta. Samalla mietin paperin kykyä tallentaa ja kantaa sanoja vuosituhansien yli, läpi kaiken mitä on tapahtunut tähän päivään asti. Sattumasta ja virheestä syntynyt jälki oli todella kiinnostava, sillä se muistutti minua löydetyistä teksteistä, fragmenteista, joista voimme nähdä kirjoitettua jo hävinneistä maailmoista.

Teos Katoava on pienikokoinen ja kutsui katsomaan läheltä. Laserin valolla käsitelty ja osittain puhki palanut paperiarkki oli näyttelytilassa vaakatasossa oman tason päällä, jota saattoi kurottautua katsomaan. On kiinnostavaa huomata, miten eri tavoin katsoja lähestyy pienikokoista teosta verrattuna isokokoiseen.

Pientä teosta katsotaan usein läheltä ja yksityiskohtaisemmin, ja tilanne on intiimimpi. Eri tilanteisiin sisäistetyt tavat katsoa ja nähdä ovat kiehtovia.

Termi *close reading* (lähilukeminen) saa minut ajattelemaan sanaa *close looking* (lähikatsominen). Lukiessani katson yksittäisten abstraktien merkkien muuttumista kieleksi. Silmäni liikkuu tekstiä pitkin nähden kokonaisuuksia, keräten lauseita. Siksi *close reading* onkin ajatuksena kiehtova: se kutsuu keskittymään yksityiskohtiin, yksittäisiin sanoihin ja kirjaimiin, ja lukemaan ne yhä uudelleen. Termi *close looking* tarkoittaa minulle sellaista katsomista, jossa katsoja syventyy näkemäänsä kadoten kuva-alaan, hidastaen liikkeitään, havaiten yksityiskohtia. Näin haluaisin katsojan lähestyvän teoksiani, hitaasti ja kulkien aivan paperin pintatasolle ja sen läpikin. Haluaisin katsojan käyttävän aikaa nähdäkseen jotain, mikä voi aluksi vaikuttaa merkityksettömältä ja tylsältä, mutta saattaa lopulta paljastaa itsestään jotain uutta.

ELSEWHERE - PROJECT ROOM

Opinnäytteeni toinen taiteellinen osa oli esillä Project Room -galleriassa 19.2.–7.3.2021. Jaoin gallerian yhdessä Aura Kotkavirran kanssa, ja pidimme molemmat tilassa omat yksityisnäyttelyt. Oman näyttelyni nimi oli *Elsewhere*. Kirjoitin näyttelyä varten myös tekstin, joka oli esillä tilassa.

Jaoin gallerian Auran kanssa siten, että minulla oli tilan takaosa sekä pimenetty huone ja Auralla puolestaan gallerian etuosa. Jo näyttelyaikaa hakiessamme koimme, että teoskokonaisuutemme olisivat teemallisesti ja visuaalisesti tarpeeksi erilaisia, jotta ne nähtäisiin omina itsenäisinä kokonaisuuksinaan. Samaan aikaan meillä oli kuitenkin myös yhtymäkohtia, kuten aistillisuus ja samantapainen sävy maailma.

Project Roomin näyttely oli jatkoa Kuvaan Kevään teoksilleni – muutamaa teosta olin miettinyt jo aiemman näyttelyn yhteydessä, mutta päätin toteuttaa teokset vasta opinnäytteeni toisessa osassa. Vaikka tila oli osin sama kuin Kuvan Kevään näyttelyssä, koin sen kuitenkin hyvin erilaiseksi toisen näyttelyni aikana. Kulmauksessa ollut vesivahingon vuoksi suljettu tila oli nyt auki, ja katsoja pääsi kulkemaan Auran näyttelystä omaani, teos teokselta aina pimennettyyn huoneeseen asti. Pidin siitä, että katsoja ei nähnyt kaikkia teoksia samaan aikaan vaan yhden osion kerrallaan. Osa oli aina piilossa.

Elsewhere

Changing vanishing returning light

The more I look the more it goes away

The sun defines the way I think about time, it structures my existence

The sun does not move, it stays still

Changing vanishing returning light

Jupiter was to become another sun

I watch the sun rise and disappear again after making a slow arc over the horizon

The sun does not rise, it does not set. The sun stays still

The appearance and disappearance of light comes from our own movement,

I often forget

The sun does not set

The sun does not rise

The sun stays still

Kirjoittamani teksti näyttelyyn *Elsewhere*

Teoksista

Näyttely *Elsewhere* koostui tilaan eri tavoin installoiduista paperipohjaisista teoksista ja videosta. Esillä olivat teokset: *Untitled*, *Shadows*, *Tides*, *Dusk*, *Dawn*, *Circles* sekä *Everything Near Becomes Far*.

Astuessaan tilaan katsoja näki ensimmäisenä seinälle ripustetun teoksen *Untitled*, sitten pöydällä olevan, kahdesta taitetusta niteestä muodostuneen teoksen *Shadows* sekä pienemmän teoksen *Tides*, joka oli ripustettu seinälle. Tila jatkui oikealle kaartaen, eikä muita töitä voinut vielä nähdä.

Tein teoksen *Untitled* kokonaiselle 90 cm x 64 cm suuruiselle arkille. Tehtyäni Kuvan Kevääseen pienempiä laseretsauksia halusin nähdä, millaista olisi työstää paperiarkki kauttaaltaan samalla tekniikalla. Halusin myös, että teoskokonaisuudessa liikuttaisiin eri kokoluokkien välillä, suuremmasta pienempään ja toisinpäin. Paperi reagoi voimakkaaseen valoon samoin kuin aiemmin, muodostaen erisävyisiä värialueita, jotka etenivät arkissa orgaanisesti puolelta toiselle.

Teos *Shadows* koostui kahdesta pöydällä vastakkain olleesta, valitun aukeaman kohtaa auki jätetystä vihkosta. Katsottaessa niteitä sivut näyttävät ensin tyhjiltä valkoisilta aukeamilta.

Tilani ensimmäisessä osassa sijainnut pienempi laseretsaus *Tides* oli ripustettu seinälle ohuilla neuloilla. Paperiarkin pinta tuntui kiiltelevän spottivalon osuessa laserin valolla poltettuun alueeseen. Tein teoksen tavalliselle valkoiselle tulostuspaperille niin, että annoin valon työstää arkia kauttaaltaan kaksi kertaa peräjäkeen. Tämän vuoksi jäljestä tuli tummempi kuin aiemmin, ja yllätyksekseni arkkiin ilmaantui pyöreitä, suurikokoisia pisteitä, jotka toistuivat riveittäin vasemmalta oikealle.

Aivan kuin jokin liikerata olisi tallennettu yksittäisiin kuviin, jotka olisi sitten asetettu vierekkäin.

Arkissa risteili samaan aikaan pienempiä pisteitä, reikiä, jotka reagoivat valaistukseen tehden arkista hieman kiiltävän ja samaan aikaan läpinäkyvän. En osaa sanoa, mistä suuremmat jäljet olivat peräisin, ja koinkin prosessin yllätyksellisyyden jälleen kaikkein kiinnostavimmaksi.

Näyttelytilani toinen puoli ennen pimennettyä huonetta koostui seinälle ripustetuista laseretsauksista *Dusk* ja *Dawn* sekä erikseen rakennetulle seinälle ripustetusta tyhjästä paperiarkista *Circles*, johon kuului valonlähde. Laseretsaukset olivat samankokoiset ja ripustettu lähelle toisiaan. Teos *Dawn* muodostui kahdesta paperiarkista, joiden käsitelty pinta yhdessä valaistuksen kanssa teki työstä kiiltävän oloisen. Tälle puolelle galleriaa kuului myös viereisen huoneen videoteokseni ääni, mikä tuntui osaltaan täyttävän tilaa.

Videoteos *Everything Near Becomes Far* kesti noin 12 minuuttia ja pyöri loopilla näyttelyn ajan. Video oli projisoitu huoneen seinälle. Teoksessa kameran linssi, silmä, etenee hitaasti valolla käsitellyn paperin pinnalla ja tallentaa sen yksityiskohtia. Katsoja pääsee tarkastelemaan arkkia lähemmin kuin omin silmin pystyisi. Videossa näkyvä osin palanut paperiarkki on sama kuin Kuvan keväässä esillä olleessa teoksessa *Katoava*. Video pyöri ilman että katsoja välttämättä huomasi sen alkua ja loppua - teoksessa ei ollut merkityksellistä se, mistä kohtaa sitä alkoi seurata. Huoneen lattialle oli asennettu kaksi kaiutinta, joista kuului itseään toistava ääniraita. Teoksen kuvaamisessa ja editoinnissa minua auttoi taiteilija Maria Valkeavuolle.

Videoteoksen ääni on peräisin NASAn Voyager I ja II -luotainten keräämän tallenteen pohjalta koostetusta ääniraidasta *NASA - Voyager Space Sounds*.⁴ Luotaimet tallensivat eri planeettojen ja kuiden sähkömagneettista värähtelyä.⁵

Löysin ääniraidasta kohdan, joka perustuu Jupiterista otettuun tallenteeseen, ja kuuntelin kohtaa yhä uudestaan tehdessäni videoteosta.⁶ Tuntui käsittämättömältä kuunnella ääntä, joka oli tallennettu Jupiterista. Se vei ajatukseni paikkaan, minne en tulisi koskaan menemään ja jota en voisi omin silmin nähdä. Sain myös selville, että Jupiterista olisi voinut tulla aurinkokuntamme toinen aurinko, jos planeetta olisi massaltaan suurempi. Halusin liittää osan Jupiterin ääniraitaa videooni, sillä se puhutteli minua monella tavalla.

Video sijaitsi Black boxiksi kutsutussa huoneessa, jonka oviaukosta näkyi sisälle pimennettyyn tilaan. Koin kiinnostavaksi edeltävän huoneen valon sekä viimeisen huoneen pimeyden. Olin ajatellut paljon näitä ääripäitä, valoa ja pimeyttä sekä sitä, mikä on niiden välissä, ja pidin siitä, miten huoneiden tyhjyys korosti osaltaan valon määrää ja sen poissaoloa.

Galleriassa ennen pimennettyä huonetta takaseinän edessä sijaitsi tilaan rakennettu valkoinen seinä, joka ei juuri eronnut alkuperäisestä. Seinä oli kuitenkin tärkeä, sillä sen sisään, neliön muotoiseen aukkoon, oli upotettu ajastettu valonlähde. Katsoja ei nähnyt rakennetta, sillä 76 cm x 57 cm kokoinen tyhjä paperiarkki oli asetettu aukon ja led-valon eteen. Paperiarkkiin ilmestyi omassa (ajastetussa) syklissään valon piirtämä neliön muotoinen alue, hitaasti taas kadoten ja palaten. Led-valon ohjelmoinnissa ja teknisessä toteutuksessa minua auttoi taiteilija Tuomo Rainio.

⁴ Luotainten keräämien tallenteiden pohjalta muodostetussa ääniraidassa on toki otettu vapauksia muokattaessa informaatiota lopulliseen kuunneltavaan muotoon.

⁵⁻⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=NI0ySpqc9r4>

Videoteokseni nimi *Everything Near Becomes Far* on lainattu Goethen kirjoittaman runon käännöksestä.⁷ Löysin säkeen kirjailija Jorge Luis Borgesin teoksen *Poems of the Night* eräästä runosta⁸ sekä suomeksi Borgesin teoksesta *Seitsemän iltaa*. Lause on suomennettu teoksessa muotoon 'Kaikki lähellä oleva etääntyy'. Borges puhuu lauseen synnyttämistä ajatuksista, osin siitä, kuinka näkyvä maailma kaikkoo hämärän tieltä. Samalla hän tekee kuitenkin selväksi, että lause on moniselitteinen, että se sisältää useampia merkityksiä.

Olin kuullut lauseen aiemminkin ja kirjoittanut sen muistikirjaani, mistä sen aina ajoittain löysin. En vielä tuolloin tiennyt sen olevan Goethelta enkä ollut lukenut Borgesin ajatuksia säkeestä. Se kuitenkin puhutteli minua, olin kirjoittanut sanat englanniksi muotoon 'More you look at something more it goes away'. Ajatukset näkemisemme rajallisuudesta, valosta sekä meitä ympäröivästä pimeydestä tuntuivat olevan läsnä tuossa lauseessa. Ajattelin samalla lähikatsomista, etäisyyksien muutosta mikrotasosta makroon, minut ympäröivän valon huomaamaton tonta muutosta. Mitä kauemmin katson, sitä kauemmas näkemäni pakenee.

Jorge Luis Borges sanoo Goethen kirjoittaneen tekstin mielessään illan hämartyminen: "[i]llan hämartyessä kaikki läheisimmät asiat etääntyvät jo silmistämme..."⁹ Borges mainitsee lauseen viittaavan ei vain hämärään vaan myös elämään, siihen, kuinka lopulta "kaikki jättää meidät".¹⁰ Teoksen *Seitsemän iltaa* viimeisessä osassa Borges puhuu aiheesta myös henkilökohtaisemmalla tasolla, viitaten näkönsä menettämiseen. Hän sanoo: "Kaikki lähellä oleva etääntyy viittaa sokeutumisen hitaaseen prosessiin". Ja samalla hän toteaa, että sokeutuminen voidaan nähdä instrumenttina, se on "yksi niistä monista merkillisistä välineistä, joita kohtalo tai sattuma meille suo".¹¹

Löytämäni sanat tarjosivatkin loppumattomasti merkityksiä. Mietin pitkään, että olisiko työni nimeäminen Goethen runon mukaan liikaa – enhän ole Goethen kirjoitusten asiantuntija ja lause tuli vastaani sattumalta. Mutta säe oli minulle merkityksellinen, ja toivoin sen riittävän.

⁷ Lause on peräisin Johann Wolfgang von Goethen saksankielisen runon *Dämmerung senkte sich von oben* (1873) toisen säkeen englanninkielisestä käännöksestä, joka on Jorge Luis Borgesin teoksessa *Poems of the Night* englanniksi muodossa 'Everything Near Becomes Far'.

⁸ Runo on nimeltään *The Young Night*. Borges 2010, 137.

⁹⁻¹¹ Borges 2020, 123.

Asuin Japanissa puoli vuotta ennen lopputyönäyttelyitäni ja opiskelin tuon ajan japania. On kiinnostavaa huomata miten asioita ilmaistaan eri kielillä ja miten sanat kuvaavat maailmaa. Sama asia esitetään eri tavoin eri kielillä ja uusien sanojen oppiminen antaakin usein uusia näkökulmia.

Hämärä on japaniksi 薄暗い [usugurai],¹² jonka voisi kääntää suomeksi muotoon ohuen pimeä. Olen miettinyt valon ja pimeän skaalaa sekä niiden välillä olevaa. Hämärää. Pimeyttä valon poissaolona ja valon esiin piirtämiä varjoja. Huoneeni täyttävää auringonvaloa. Näkyvillä olevan tuskin huomattavaa muu-
tosta sekä kaikkea sitä, mitä en näe.

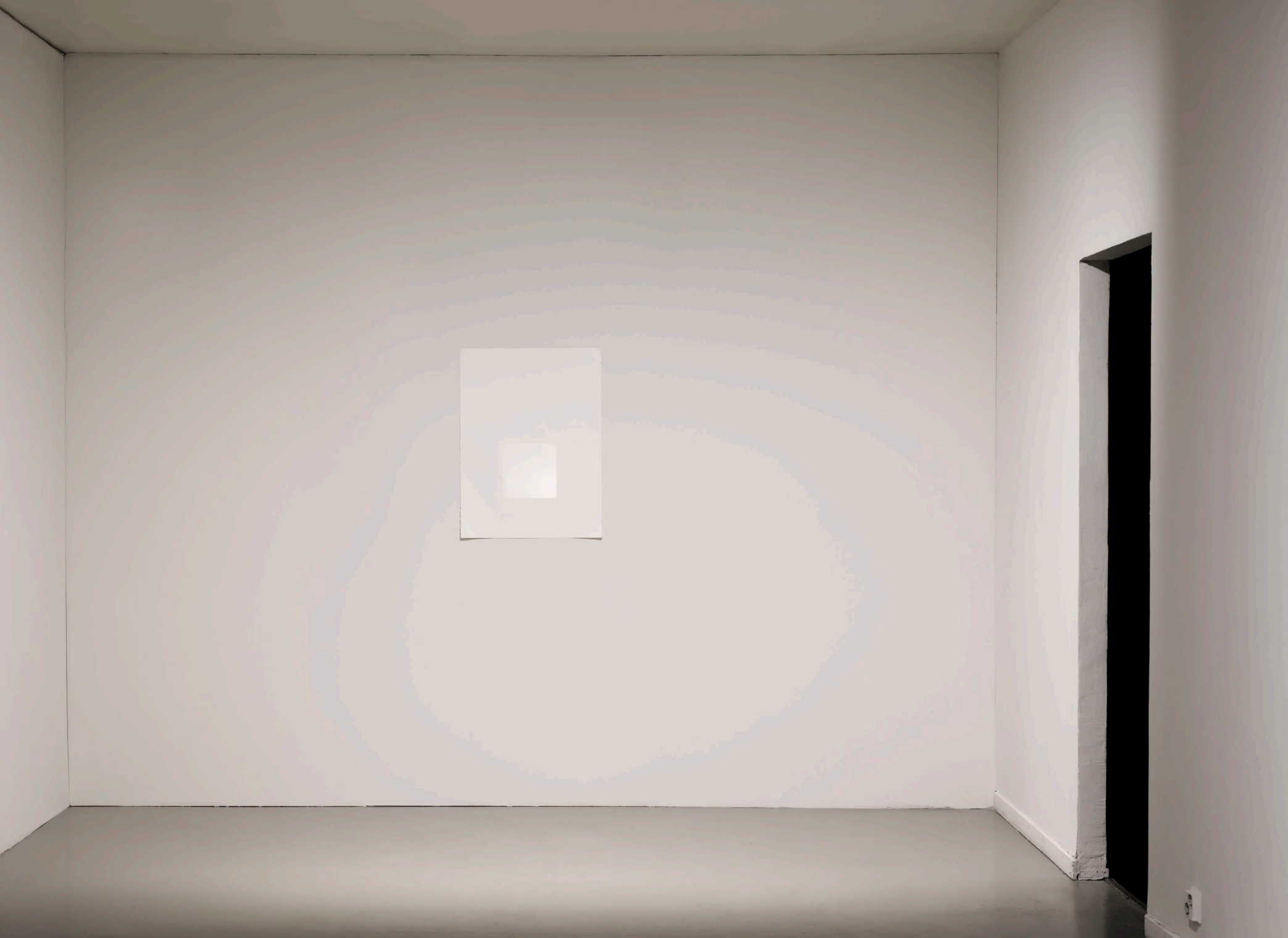
¹² Käännös palaa usein mieleeni ja kuvaa valon määrää ja tilaa tavalla, jolla en ole aiemmin ajatellut. Käännös tuli vastaanani japania puhuvan ystäväni kautta sekä uudestaan studiovisiitillä.

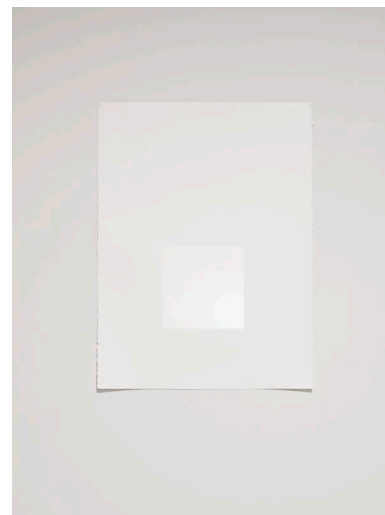
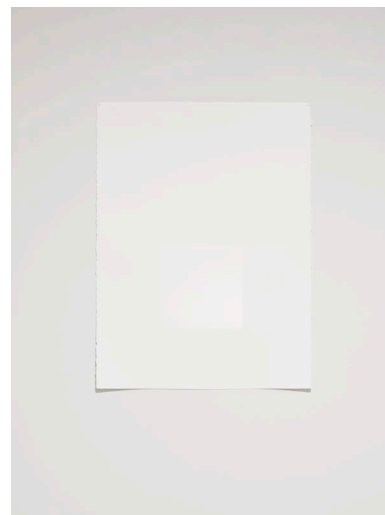
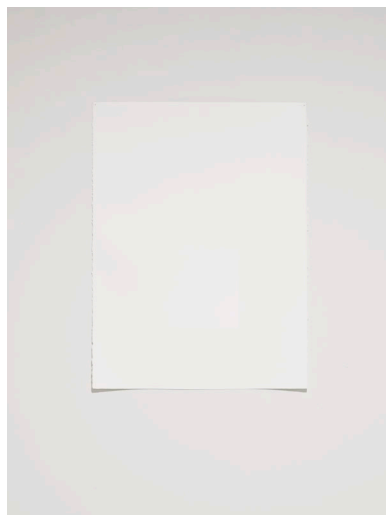
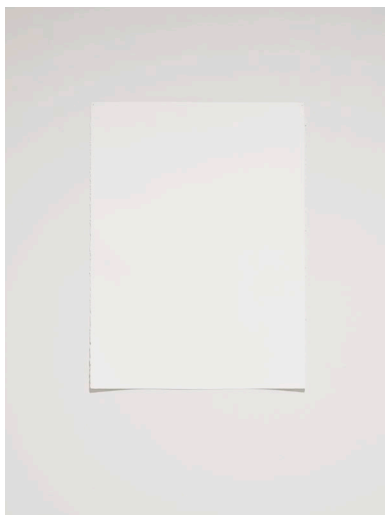
Tehdessäni teosta *Circles* tarkkailin erityisesti hetkiä, joina ajastamani valo oli juuri tulossa näkyviin paperiarkille, jolloin saatoin nähdä aavistuksen tai enteentulevasta. Samoin valon kadotessa saatoin nähdä neliön ääriiviivat, kunnes ne olivat melkein kadonneet ja lopulta poissa. Minua kiinnostivat ne hetket, jolloin jokin on juuri muuttumassa toiseksi, jolloin jotain on juuri tuloillaan tai katoamassa. Hetket, joita tuskin huomaa – jotka ovat jo poissa kun ymmärrän katsoa tarkemmin.

Katoava ja ilmestyvä, vaiheet, jolloin ei ole melkein mitään tai melkein on. Ajatus toistui osaltaan teoksessa *Shadows*, jonka tyhjät aukeamat lepäsivät pöydällä. Kaksi vierekkäin sijaitsevaa ohutta nidettä näyttäytyivät valkoisina sivuina. Katsoessa pidempään saattoi alkaa hahmottaa sivujen läpi kuultavan tummemman kuvion, alueen, joka oli juuri ja juuri näkyvissä. Ja silloin näki paperin pinnalla jo selkeämmin kuvion, jota ei alussa nähnyt juuri ollenkaan. Enää ei ollut mahdollista nähdä tyhjää arkkiä, sillä silmä oli jo löytänyt jäljen.

*‘When is a thing one thing or another?’*¹³

Minua kiinnostavat tavat, joilla katsomme, sekä silmän motoriikka. Valo on edellytys näkemiselleni. Mietin silmän kykyä tottua pimeään, sitä, kuinka aluksi täysin pimeältä vaikuttava tila muuttuu hitaasti hämäräksi, ja kuinka tietyn ajan jälkeen onkin mahdollista nähdä. Samankaltaisesti kuin ensiksi täysin tyhjältä, valkoiselta paperilta näyttävä arkki voi hitaasti paljastaa jälkeä, jonka löytämiseksi silmä tarvitsee aikaa. Samalla muistan sisäistämäni katsomistavat, joita harvoin edes tiedostan. Silmäni liikkuu kuva-alalla usein vasemmalta oikealle, samoin kuin olen oppinut lukemaan tekstiä. Omaksumani tapa katsoa on kuitenkin vain yksi mah-

dollinen.

Ajatus työstä, jonka kaikkia elementtejä tai osia ei voi nähdä tai kokea samaan aikaan, tuntuu kiehtovalta. Taiteilija Willem de Rooij puhuu Düsseldorfissa K21 -galleriassa järjestetyn näyttelynsä yhteydessä tehdyssä haastattelussa¹⁴ videoteoksestaan ja tilasta, jossa ne olivat esillä. Näyttelyssä oli esillä Willem de Rooijin ja Jeroen de Rijken yhteisteoksia. Yksi teoksista oli videoinstallaatio, joka oli projisoitu muutoin tyhjään galleriaan. Projisoinnit olivat päällä puoli tuntia, minkä jälkeen ne olivat pois päältä saman ajan. Videon ollessa pois päältä katsoja näki tyhjän galleriatilan. Kuitenkin katsojalla oli mielessään muisto teoksesta, tai jos hän ei ollut vielä ehtinyt nähdä sitä, hän ennakoi sen tulemistä. Kummassakin tapauksessa video oli läsnä mutta näkymättömissä.

Willem de Rooijille installaatioissa oli tärkeää nimenomaan videon poissaolo. Näyttelyssä vierailevan katsojan mielessä on aina läsnä jotain ei-konkreettista – jotain mikä ei ole vielä tai enää läsnä. Mietin teokseen sisältyvää ennakointia (odotusta tulevasta) sekä muistoa (jo nähdystä) ja sitä, kuinka ne ovat katsojan mielessä tyhjässä galleriatilassa. Teos on tavallaan aina olemassa muualla kuin sen fyysisessä muodossa; odotuksessa ja muistossa.

¹³ Muistikirjaan kirjoitettu lause työhuonevisiitiltä.

¹⁴ Tallenne Willem de Rooijin haastattelusta : <https://www.youtube.com/watch?v=yOG91I-QY9s>

YHÄ LÄHEMMÄS

Minulla on ollut pitkään tarve päästä mahdollisimman lähelle käyttämäni materiaalia, kuten paperia. Olen hyödyntänyt tässä eri menetelmiä, esimerkiksi suurentavaa linssiä tai makro-objektiiivia. Olen tehnyt teoksia, joiden pinta muodostuu pienen pienistä rei'istä tai pisteistä. Minua on kiinnostanut se, että lopulta kaikki muodostuu meille näkymättömistä partikkeleista, atomeista, yksiköistä ja niiden toistosta.

Entäpä voisinko saada näyttelykävijän mahdollisimman lähelle teosta, työn pintaa, kohti paperin kuituun tummuneita jälkiä? Käyttäisikö katsoja ehkä silloin aikaa mennäkseen mahdollisimman lähelle ja nähdäkseen mahdollisimman tarkasti?

Kuvan Keväässä esillä ollut teos *Katoava* toi mieleeni ajan muovaaman ja osittain tuhoutuneen tallenteen, kirjoituksen, tekstin palasen, hieroglyfin. Samalla se vei katseeni aivan arkin pinnalle, niin lähelle kuin oli omin silmin mahdollista. Katsoessani pintaa ajatukseni kulkeutuivat suurempiin maailmoihin, joihin saatoin lähes hukkaa. Pienessä, noin 8 cm x 22 cm kokoisessa valolla käsitellyssä alueessa saatoin nähdä maailman pienoiskoossa. Tai ehkä ennemminkin maiseman, hiekkamyrskyn, paikan, joka sisältää toisen paikan, maailman maailmassa, tilan tilassa. Jälki oli paikka, johon kadota ja johon katoamalla mittakaava muuttui pienestä johonkin suurempaan. Samaan aikaan paperin pinta tuntui joltain hyvin inhimilliseltä, ihon kaltaiselta, pinnalta tai alueelta, johon aika jättää jälkiä ja jota meidän kosketuksemme on kuluttanut.

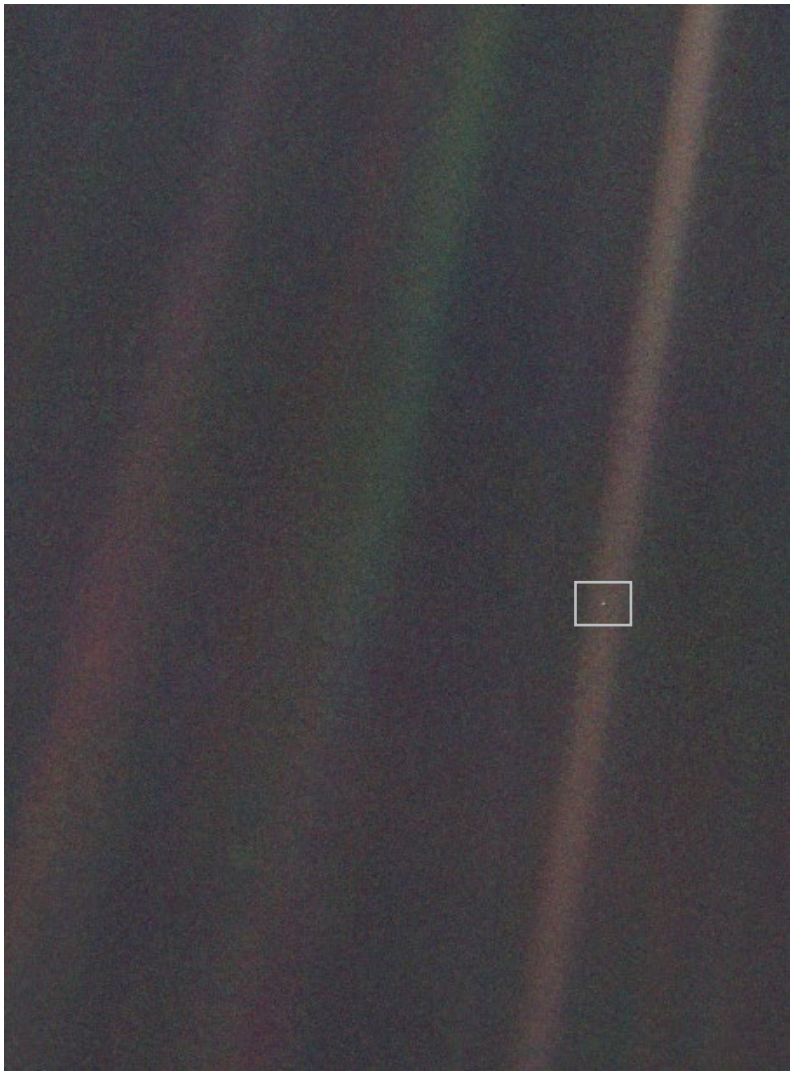
Mittakaavan muutokset, mikro- ja makrokosmos, toistuvat töissäni. Teosten takana on ajatus siitä, että kun katsoo jotain todella läheltä, se saattaa alkaa muis-

tuttaa jostain todella kaukaisesta. Taiteilija Vija Celmins ja kirjailija Eliot Weinbergerin yhdessä tekemä taiteilijakirja *The Stars* pitää sisällään mustavalkoisia, yksityiskohtaisia etsauksia sekä tekstin, joka on käännetty viidelle eri kielelle. Celmins etsaukset kuvaavat tähtiä, ja pistemäinen tähdistö näyttyy tummina pisteinä vaalealla pohjalla. Etsaukset voisikin nähdä samaan aikaan mikroskooppisen pieninä pisteinä ja mahdollisimman kaukaisina tähtinä. Etäisyydet ja välimatkat vaihtuvat mahdollisimman pienestä mahdollisimman suureen ja taas takaisin. W.G. Sebaldin teoksessa *Saturnuksen renkaat* kuvaillaan kiinnostavasti kokemusta etäisyyksistä, näkemisestä sekä siitä, mitä emme näe:

“...Etäisyyden kasvaessa näkyvyys vain paranee. Pienimmätkin yksityiskohdat erottuvat äärimmäisen tarkkoina. On kuin katsoisi yhtäaikaan sekä kaukoputkeen väärästä päästä että mikroskooppiin. Ja silti [- -] jokaista oivallusta ympäröi läpitunkematon pimeys. Me havaitsemme vain yksittäisiä valonpilkahduksia tietämättömyyden kuilussa, pimeiden varjojen täyttämässä maailmanrakennuksessa.”¹⁵

Teos *The Stars* on oma kartoituksensa yötaivaasta osana valtavaa ja tuntematonta avaruutta – teos kuvittaa ja sanallistaa paikkaa, jota emme voi täysin nähdä tai ymmärtää. Kyseinen taiteilijakirja on itselleni tärkeä ja siihen liittyvät ajatukset kirjasta, sivuista, läheltä katsomisesta sekä mittakaavan muutoksista puhuttelevat minua. Sebaldin lainaus tuo puolestaan ilmi rajallisuutemme sekä sen, ettemme voi koskaan tavoittaa tai nähdä kaikkea.

¹⁵ Sebald 2010, 30.

Maa kuvattuna avaruudesta Voyager I -aluksen ottamassa valokuvassa ¹⁶

¹⁶ Valokuvassa vain nähdä maan kuvattuna avaruudesta, tuskin erottuen ympäröivästä. Katsoessani tätä pistettä katson kaikkea mikä on ollut. W.G. Sebald sivuaa valokuvan ottaneen aluksen sisäsalusta sekä sen mukana avaruuteen lähetettyä materiaalia teoksessaan *Saturnuksen renkaat*. Luotain on sisäsaluksensa lisäksi ainoa koskaan ihmisen rakentama laite, joka on päässyt tähtien väliseen tilaan.

Kuva Vija Celmins ja Eliot Weinbergerin taiteilijakirjasta *The Stars*,
kuivaneulaetsaus japaninpaperille, värikuva tähdistä

A Labyrinth. Constructed every day with words, with sounds of music, lines and colors of painting, masses of sculpture and architecture. Lasting for centuries, so absorbing to the visitor that whoever plunges into it does not need the world anymore. A fortress, because it has been founded against the world. And the greatest wonder is this: of it becomes an object of delectation, it disintegrates like places woven of mist. For it is maintained only by a striving to go beyond it, somewhere, to the other unknown side.

Czeslaw Milosz, *The View* -teoksen sivulta poimittu teksti, 1985

LOPUKSI

Useissa teoksissani keskiössä on materiaalin haurauden lisäksi, tai ehkä ennemminkin, katsojan havainnon hauraus. Näkemäni on aina myös sidoksissa omaan itseeni. Ymmärrämme meitä ympäröivää todellisuutta lopulta hyvin rajallisesti, mikä jättää loputtomasti tilaa mielikuvitukselle, mutta muistuttaa minua samalla meitä ympäröivästä pimeydestä.

Valon parissa työskentely on vienyt minut näkemiseen ja katsomiseen liittyvien kysymysten äärelle. Minua kiehtoo, miten havainnoimme meitä ympäröivää ja samaan aikaan kuinka paljon meiltä jää huomaamatta.

Molemmissa lopputyönäyttelyissäni paperi toistuu teosten materiaalina. Minua kiinnostaa paperin kyky tallentaa eri prosesseja ja tapahtumia. Samalla minulle on tärkeää keskittyä työstämään materiaaliin ja nähdä miten se reagoi tekooni. Kuvan Kevään ja Project Roomin näyttelyiden teoskokonaisuuksissa löytyi elementtejä kirjasta, sen muodosta ja ajatuksesta. Taidegrafikan opintojeni kautta kirjasta onkin tullut yhä tärkeämpi aihe, mikä toistuu usein teoksissani.

Olen käyttänyt laserin valoa teosteni työstämisessä, ja onkin ollut kiehtovaa huomata, miten järjestelmällisen laitteen käyttöön liittyy usein paljon prosessissa tapahtunutta sattumanvaraisuutta. Lopputuloksessa näkyvä suunnittelematon ja virheet ovat itselleni lopulta kaikkein kiinnostavinta.

Työskenneltyäni nyt useamman vuoden laserin valolla haluan palata tekemään teoksia auringon valon avulla. Lopputyönäyttelyideni jälkeen koen tarvetta tehdä teoksia, jotka eivät ole riippuvaisia tietystä laitteesta. Auringon valon avulla olen päätenyt tutkimaan erilaisia etäisyyksiä, niin ajallisia kuin välimatkoihinkin liittyviä, ja haluaisinkin jatkaa aiheen käsittelyä.

Ajattelen tekemiseen liittyvän hapuilun ja etsimisen pitävän sisällään jotain todella arvokasta, jotain jonka kautta on helpompi irrottautua, helpompi eksyä ja päätyä paikkoihin, missä en aiemmin ole ollut. Edellisellä sivulla näkyvä teksti on lainattu runoilija Czeslaw Miloszin *The View* -teokseen kirjoittamasta osiosta,¹⁷ jossa kuvataan mielestäni kiinnostavasti halua kurottautua kohti tilaa, jonka voisi ajatella olevan vielä näkymättömissä. Oman taiteellisen työskentelyni kautta olen utelias löytämään jotain, mitä en ole aiemmin nähnyt.

¹⁷ Teos *The View* (1985) koostuu Czeslaw Miloszin kirjoittamista teksteistä ja Vija Celminsien grafiikan vedosten kuvista.

Lähteet ja kirjallisuus

Kirjallisuus ja painetut lähteet

Borges, Jorge Luis 2003 (1970,1975). *Hiekkakirja*. Suomentanut Pentti Saaritsa. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Borges, Jorge Luis 1966 (1941). *Kolmas maailma*. Suomentanut Matti Rossi. Helsinki: Tammi.

Borges, Jorge Luis 2010. *Poems of the Nigh*. New York: Penguin Group.

Borges, Jorge Luis 2020 (1980). *Seitsemän iltaa*. 2. painos. Suomentanut Pentti Saaritsa. Helsinki: Aviador Kustannus.

Sebald, W.G. 2010 (1995). *Saturnuksen renkaat*. Suomentanut Oili Suominen. Helsinki: Tammi.

Internet -lähteet

Ackling, Roger 1978. *Five Sunsets in One Hour*. <https://www.tate.org.uk/art/artworks/ackling-five-sunsets-in-one-hour-t03562> (haettu 12.3.2021).

Roger Ackling obituary. <https://www.theguardian.com/artanddesign/2014/jun/19/roger-ackling> (haettu 10.2.2021).

Rooij, de Willem ; de Rijke, Jeroen. *Jeroen de Rijke / Willem de Rooij / K21 Düsseldorf*. <https://www.youtube.com/watch?v=yOG911-QY9s> (haettu 23.8.2021).

Celmins, Vija ; Weinberger, Eliot 2005. *The Stars*. <https://www.moma.org/research-and-learning/library/library-council-celmins> (haettu 18.8.2021).

Celmins, Vija ; Miłosz, Czesław 1985. *The View*. <https://static.artmuseum.princeton.edu/mirador/?manifest=https://data.artmuseum.princeton.edu/iiif/objects/42361&canvas=https://data.artmuseum.princeton.edu/iiif/objects/42361/canvas/42361-canvas-113078> (haettu 14.2.2021).

A Voyager Far from Home. NASA Visible Earth.

<https://visibleearth.nasa.gov/images/79091/a-voyager-far-from-home/79093w> (haettu 5.8.2021).

1 Hour of Jupiter sounds. NASA Voyager Recordings.

<https://www.youtube.com/watch?v=UChzxK9gknM&t=605s> (haettu 16.11.2020).

Jupiter. NASA Science. <https://solarsystem.nasa.gov/planets/jupiter/in-depth/> (haettu 20.9.2021).

Astronomy. <https://astronomy.com/news/2020/04/voyager-whats-next-for-nasas-interstellar-probes> (haettu 1.8.2021).

Kuvaluettelo

Emilia Tanner, installaatiokuva näyttelystä <i>Kuvan Kevät</i> , 2020 kuvaaja: Tuomas Linna	10-11	Emilia Tanner, kuvissa teos <i>Katoava</i> , 2020 laseretsaus paperille, puinen taso, lasi (96 x 48 x 38 cm) kuvaaja: Tuomas Linna	37
Emilia Tanner, installaatiokuva näyttelystä <i>Kuvan Kevät</i> , 2020 kuvaaja: Tuomas Linna	12-13	Emilia Tanner, yksityiskohta teoksesta <i>Katoava</i> , 2020 kuvaaja: Emilia Tanner	40-41
Emilia Tanner, <i>Kolme aurinkoa</i> , 2020, laseretsaus paperille (à 64 cm) kuvaaja: Tuomas Linna	16-17	Emilia Tanner, installaatiokuva näyttelystä <i>Elsewhere</i> , 2021 kuvaaja: Emilia Tanner	44-45
Emilia Tanner, yksityiskohta teoksesta <i>Kolme aurinkoa</i> , 2020 kuvaaja: Tuomas Linna	18-19	Emilia Tanner, <i>Untitled</i> , 2021, laseretsaus paperille, (90 x 64 cm) kuvaaja: Emilia Tanner	47
Emilia Tanner, <i>Untitled</i> , 2020, laseretsaus paperille (21 x 15 cm) kuvaaja: Tuomas Linna	23, 25	Emilia Tanner, installaatiokuva näyttelystä <i>Elsewhere</i> , 2021 kuvassa teokset: <i>Shadows</i> (à 29 x 73 cm), <i>Tides</i> (41 x 30 cm) kuvaaja: Emilia Tanner	48
Emilia Tanner, installaatiokuva näyttelystä <i>Kuvan Kevät</i> , 2020 kuvaaja: Tuomas Linna	24	Emilia Tanner, <i>Tides</i> , 2021, laseretsaus paperille, (41 x 30 cm) kuvaaja: Emilia Tanner	49
Roger Ackling, valokuva teoksesta <i>Five Sunsets in One Hour</i> , 1978 kuva: Roger Ackling	27	Emilia Tanner, installaatiokuva näyttelystä <i>Elsewhere</i> , 2021 kuvaaja: Emilia Tanner	52-53
Emilia Tanner, <i>Luonnoskirja</i> , 2020, laseretsaus paperille, käs in sidottu kirja (92 x 74 x 29 cm), kuvaaja: Tuomas Linna	31	Emilia Tanner, <i>Dusk</i> , 2020, laseretsaus paperille, (42 x 30 cm) kuvaaja: Emilia Tanner	54
Emilia Tanner, yksityiskohta teoksesta <i>Luonnoskirja</i> , 2020 kuvaaja: Tuomas Linna	32-33	Emilia Tanner, <i>Dawn</i> , 2021, laseretsaus paperille, (42 x 30 cm) kuvaaja: Emilia Tanner	55
Emilia Tanner, yksityiskohtia teoksesta <i>Luonnoskirja</i> , 2020 kuvaaja: Tuomas Linna	34-35	Emilia Tanner, still -kuva teoksesta <i>Everything Near Becomes Far</i> , 2021 11:50, video, ääni kuvaaja: Emilia Tanner	58-59

Emilia Tanner, still -kuva teoksesta <i>Everything Near Becomes Far</i> , 2021 11:50, video, ääni kuvaaja: Emilia Tanner	60-61
Emilia Tanner, <i>Circles</i> , 2021, paperi, valonlähde (76 x 57 cm) kuvaaja: Emilia Tanner	64-65
Emilia Tanner, kuvia teoksesta <i>Circles</i> , 2021 kuvaaja: Emilia Tanner	66-67
Emilia Tanner, installaatiokuva näyttelystä <i>Elsewhere</i> , 2021 kuvaaja: Emilia Tanner	70-71
NASA images, Visible Earth, <i>A Voyager Far From Home</i> , 1977 kuva: NASA	74
Vija Celmins, Eliot Weinberger, <i>The Stars</i> , 2005 rajattu kuva teoksen <i>The Stars</i> sivulta	75

Kiitokset

Annu Vertanen
Antti Oikarinen
Tuomo Rainio
Elina Saloranta
Andreas Behn-Eschenburg
Petra Ando
Taito Ando
Harriina Räinen
Maria Valkeavuolle
Erja Huovila
Grafiikan opetusalueen työmestarit

